

GOIGS Mare de Déu

venerada a la
terme i Parròquia
Bisbat

DE LA de l'Erola

seva ermita del
de Viladrau
de Vich

Mare de Déu de l'Arola
que sou pura netedat!
Guardeu-nos de la verola,
gardeu-nos de tot pecat.

La vostra ermita és humida
i amb flaires de bestiar.
Per l'enllosat de l'eixida
l'herba s'hi veu agambar.

Tranyines d'or l'endomassen
amb desiguals penjarells.
Les vostres llànties s'hi glacen
en caure dels oripells.

Mes Vós hi regneu contenta
com dins el rovell de l'ou,
i sou callada i lluenta
tant si fa sol com si plou.

Us posen una corona
que llampegueja en l'altar.
Sou petiteta i rodona
com grana a punt d'espigar.

I el vostre Infant és l'espiga
que esqueixa el tel dels ermots.
Teniu parada botiga
de pans de cera i ex-vots.

Sou una mare pagesa
que deixa un rastre de pa.
Us cal només l'arquimesa,
la ganiveta a la mà

i els xiscles de la mainada
formiguejant-vos pels peus...
I us deixen abandonada
amb els teixons i guineus!

Mare de Déu de l'Arola
que sou pura netedat!
Guardeu-nos de la verola,
gardeu-nos de tot pecat. (1908)

Mare de Déu de l'Erola,
pura i fulgent netedat,
que netegeu de verola
i allibereu de pecat!

Punyen l'ermita, d'humida,
flaires d'humil bestiar.
Per l'enllosat de l'eixida
caldria el rascle passar.

S'hi gelen els clars de lluna,
el vent hi assaja espinguets,
i en la capella s'engruna
salnitre de les parets.

No us hi lleveu la corona,
encimbellada a l'altar.
Petita sou i rodona
com grana a punt d'espigar.

El vostre Infant és l'espiga
que esbotza el tel dels ermots.
Tenu parada botiga
de pans de cera i ex-vots.

Com una mare pagesa
que deixa un rastre de pa,
si us abelleix l'arquimesa,
la ganiveta a la mà

i un reguitzell de mainada
que us formiguegi pels peus,
qui us deixaria oblidada
amb els teixons i guineus?

Mare de Déu de l'Erola,
pura i fulgent netedat,
que netegeu de verola
i allibereu de pecat! (1933)

LETRA:
Jaume Bofill i Mates.

Ma-re de Déu de l'A-ro... la que sou pu-ra ne-te-
dat *Propost* Guar-deu-nos de la ve-ro... la, guar-deu-nos
de tot pe-cat. La vos-tra er-mi-ta és hu-mi... da i amb
flai-res de-bes-ti-ar Per l'en-llo-sat del-el-xi...
da l'her-ba s'hi veu a-gam-bar... Ma-re de Déu de l'A-
ro... la que sou pu-ra ne-te... dat *Ab respost*

MÚSICA:
Mtre. Rafael Subirachs

V. Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS. — Gratiam tuam quaesumus, Domine, mentibus nostris infunde, ut qui Angelo nuntiante Christi Filii tui incarnationem cognovimus, per Passionem ejus et Crucem, ad Resurrectionis gloriam perduramus. Per eundem.....

LA MARE DE DEU DE L'EROLA

«GUERAU DE LIOST, nom poètic de Jaume Bofill i Mates, és un dels més grans poetes moderns. El seu lèxic i la seva imatgeria són d'una riquesa que només té un precedent: Verdager, i no han tingut qui les superés posteriorment. Home de lletres, advocat i polític, feia pensar amb el seu franciscanisme en Joaquim Ruyra, amb la seva oratòria en Alcover, amb la seva integritat de doctrina en Prat de la Riba. Gran senyor de la natura, dedicà bona part dels seus versos al Montseny i el convertí, per mor de «La Muntanya d'Ametistes», en el *Lake District* de Catalunya, contrada d'un poeta i centre d'irradiació espiritual d'una poesia que té tot el valor d'una construcció intel·lectual perfecta i tota la grandesa del geni vivent d'una llengua».

Amb les ratlles anteriors que l'eminent crític Joan Triadú ens ha lliurat per a la present ocasió, obrim aquestes notes històriques del Santuari de la Mare de Déu de l'Erola, que publiquem, juntament amb els GOIGS, en homenatge al gloriós poeta Jaume Bofill i Mates en la circumstància del vint-i-cinquè aniversari del seu traspàs.

El Santuari de la Mare de Déu de l'Erola és situat aproximadament a la meitat del camí de Viladrau a Sant Segimon, i en la confluència del camí que partint de la carretera de Viladrau, enfront la masia de la Noguerola, creua la Riera Major, remunta la riera de Sant Segimon, i passant per La Sala ve a parar a l'Erola. És un bell racó, voltat d'esponerosos castanyers montsenyencs.

Són escasses les dades històriques que tenim de l'ermitori, especialment dels seus primers temps. La més reculada notícia de l'Erola figura en un document de l'Arxiu parroquial de Viladrau, que data del 13 de juny del 1589, i consisteix en una venda de terres que havien estat del mas Puig de la Vall, i, diu, termenejaven amb «la casa de larola». No se'ns assabenta si ja era capella.

De l'Arxiu Episcopal de Vich, *Llibre de Sant Segimon*, fols. 23, 37 vº, i 50 vº, hem extret algunes notícies de l'Erola, de les quals hem pogut deduir que la missió històrica d'aquesta consistia a servir de casa dels donats o ermitans de Sant Segimon, des de novembre a maig, quan era tancat el Santuari de Sant Segimon a causa del rigor del temps. (*Sobre la història d'aquest Santuari, vegeu els «Goigs de Sant Segimon», n.º 4 de la present Col·lecció*). Un d'aquests ermitans, Fra Masjoan, que vivia a l'Erola cap a l'any 1629, reféu la capella puix era cremada, i àdhuc sembla que hi morí vers l'any 1634.

L'any 1636, trobem un decret del Bisbe de Vich que parla de la consuetud tradicional de celebrar missa a Sant Segimon a l'estiu, i a baix a l'Erola a l'hivern. Així i tot, mana el Bisbe que des de la festa de Sant Segimon, que s'escau l'1 de maig, fins a novembre, cada diumenge es digui missa a l'Erola.

La Visita Pastoral de l'any 1637 ens orienta sobre l'estat de l'ermita. Per l'Inventari que es practicà en aquella ocasió sabem que a l'altar hi havia la imatge de Nostra Senyora, *de bulto*, el Sant Crist i la imatge de Nostra Senyora del Roser. A la casa de l'ermita o hostatgeria hi havia aparellades cinc cambres, a més de la cuina, l'estable, etc.

Ara ja en les nostres notícies es fa un gran buit fins pels volts de 1833, a començaments de la guerra dita dels set anys, quan la capella de l'Erola és cremada per una partida de tropa, sembla de constitucionals, anomenats popularment «*crístinos*». Però l'ermita de l'Erola, refeta i reconstruïda per la devoció popular, fou reconciliada i beneïda el 3 d'agost de l'any 1837.

Un segle més tard, l'any 1936, el Santuari tornà a sofrir l'envestida de la impietat, i fou cremada la capella i destruïdes les imatges i objectes religiosos. L'any 1942, és novament beneïda, tal com diu la làpida que en aquella avinentesa felix s'incrustà a la façana.

La Mare de Déu de l'Erola era—i és—visitada el 8 de setembre de cada any, en què hom hi celebra un concorregut aplec. El poble hi tenia molta devoció, i era molt invocada en casos de verola. Actualment ha decaïgut quelcom aquesta devoció, principalment en no ésser habitada la masoveria adjunta, on l'excursionista, el visitant o el simple devot, trobaven menjar, beguda i allotjament.

Aquests GOIGS, inèdits en la seva presentació tradicional, són encapçalats per la imatge de la Mare de Déu de l'Erola que presidia l'altar de la capella abans de la depredació de l'any 1936. Era—tal com ens diu el poeta—petita i rodona, i creiem que bé pot datar-se del segle XVII. Actualment hi ha entronitzada una altra bella imatge, però hem preferit l'anterior per ésser la que el poeta admirà i immortalitzà en el seu vers.

Bofill i Mates publicà dues edicions de «La Muntanya d'Ametistes», una l'any 1908, i la segona en 1933; hi trobem cada vegada els «Goigs de la Mare de Déu de l'Erola» (o, en l'edició del 1908, de l'Arola), però en una versió diferent. Les publiquem, totes dues, perquè tenen un valor excepcional.

JOAN FONT I RIUS.